

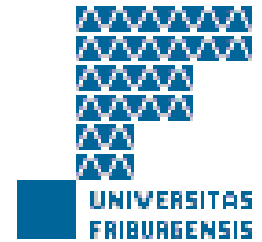

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Regional Research
Promotion Programme | **Western Balkans**

ПРЕДСТАВЕ О ОБРАЗОВНИМ ПРОМЕНАМА У СРБИЈИ (ПОПС 2)

Рефлексије о прошлости, визије будућности

Дејан Станковић, Јелена Теодоровић, Ивана Ђерић,
Бојана Бодрожа, Владета Милин и Николета Гутвајн

Институт за педагошка истраживања
Београд

ПРЕДСТАВЕ О ОБРАЗОВНИМ ПРОМЕНАМА У СРБИЈИ:

Рефлексије о прошлости, визије будућности

- 1 Опис пројекта
- 2 Методологија
- 3 Резултати
- 4 Закључци и препоруке за доносиоце одлука

Представе о образовним променама у Србији - ПОПС1

- Кључни налази (Вујачић и сар., 2011):
 - нестабилност и хаотичност образовних промена
 - јаз између очекивања и исхода
 - низак степен партиципативности и негативне узајамне перцепције
 - одговорно вођење образовних промена

ПОПС 2: Истраживачка питања

1. Које специфичне фазе и аспекте циклуса образовних политика су запослени у школама оценили као проблематичне, а које су оценили као позитивне?
2. Које су генералне карактеристике и трендови у начину стварања, спровођења и вредновања образовних политика у Србији, без обзира на сам садржај реформи?
3. Како запослени у школама виде друштвени, образовни и лични контекст у ком се реформе одвијају?

ОБРАЗОВНЕ РЕФОРМЕ ОД 2000. ДО ДАНАС

ПРОБЛЕМ

Неадекватна обухваћеност и квалитет образовања ученика са посебним потребама

Неадекватна припремљеност наставника за рад у пракси

Недовољно ангажовање школа на унапређивању квалитета свог рада

РЕФОРМА

Инклузивно образовање (ИО)

Стручно усавршавање наставника (СУ)

Школско развојно планирање (ШРП)

Теоријски модел

- **Савремена теоријска знања о образовним променама** (Mazmanian & Sabatier, 1983; Lipsky, 1991; Elmore, 1996; Fullan, 2007; Hargreaves, 2005)
- **Циклус јавних политика** (Jones, 1970; Anderson, 2003; Smith & Larimer, 2009).
- Модел садржи **четири фазе** и неколико подфаза:
 - 1.** стварање образовне политике (идентификација проблема, стављање на дневни ред, развијање политике);
 - 2.** усвајање и буџетирање;
 - 3.** спровођење образовних политика;
 - 4.** вредновање образовних политика.

МЕТОД

Узорак

- Репрезентативан национални узорак школа (150 основних школа)
- Укупно 1824 испитаника:
 - 150 директора,
 - 267 стручних сарадника и
 - 1407 наставника

Узорак

Полна структура узорка

■ жене □ мушкарци

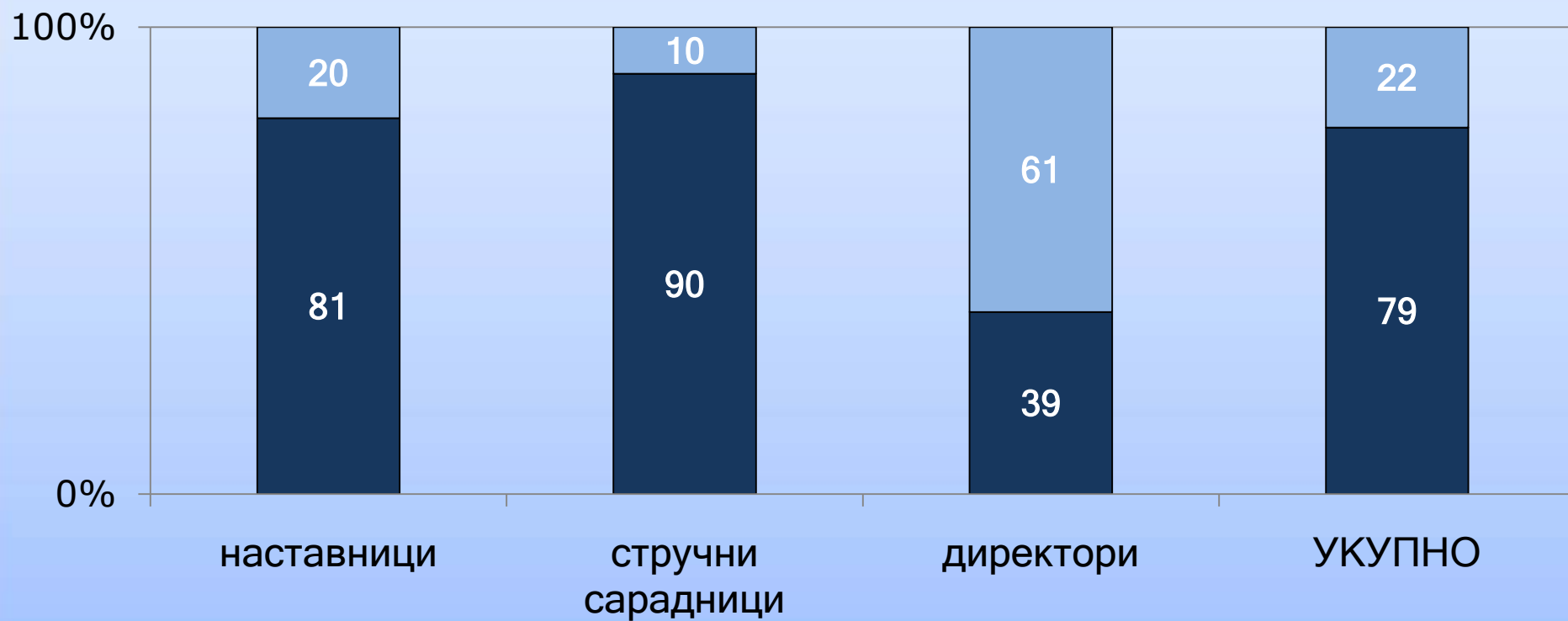

Узорак

Полна структура узорка

■ жене □ мушкарци

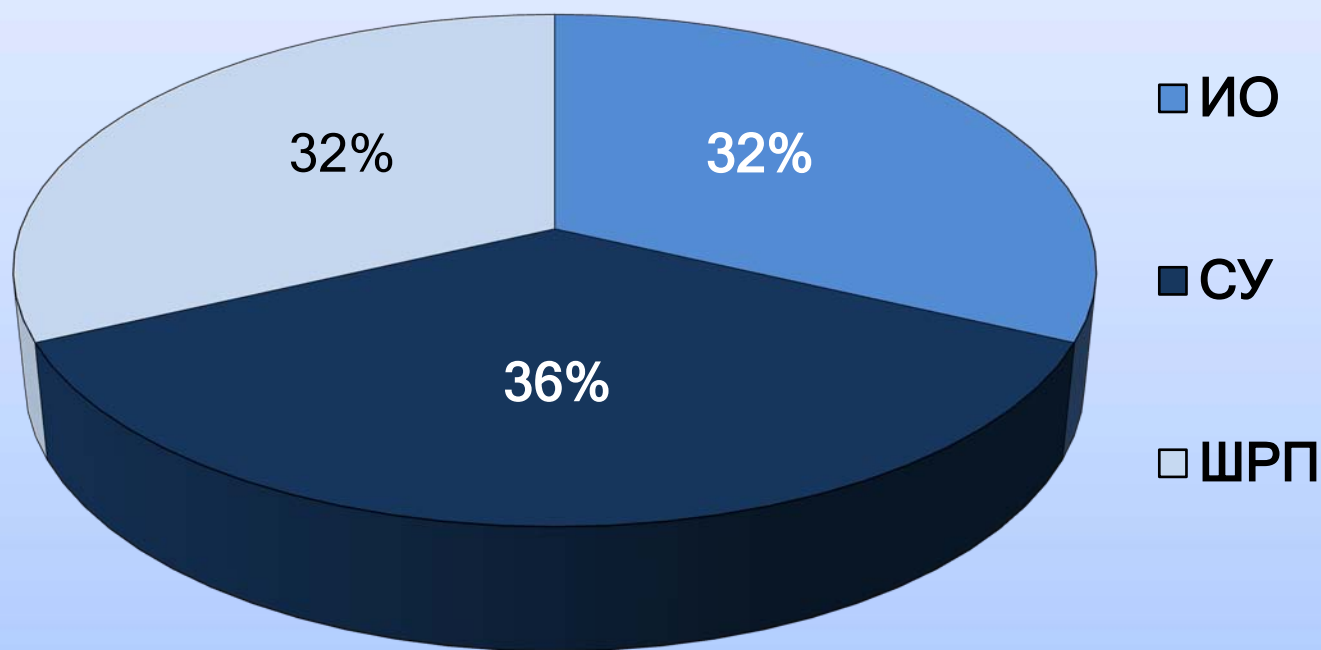

УПИТНИК

- Ставке се односе на фазе образовних политика и на друштвени, образовни и лични контекст
- Упитник садржи око 100 ставки
- Девет верзија упитника за запослене у ОШ (3 групе испитаника x 3 реформе)

УПИТНИК

РЕЗУЛТАТИ

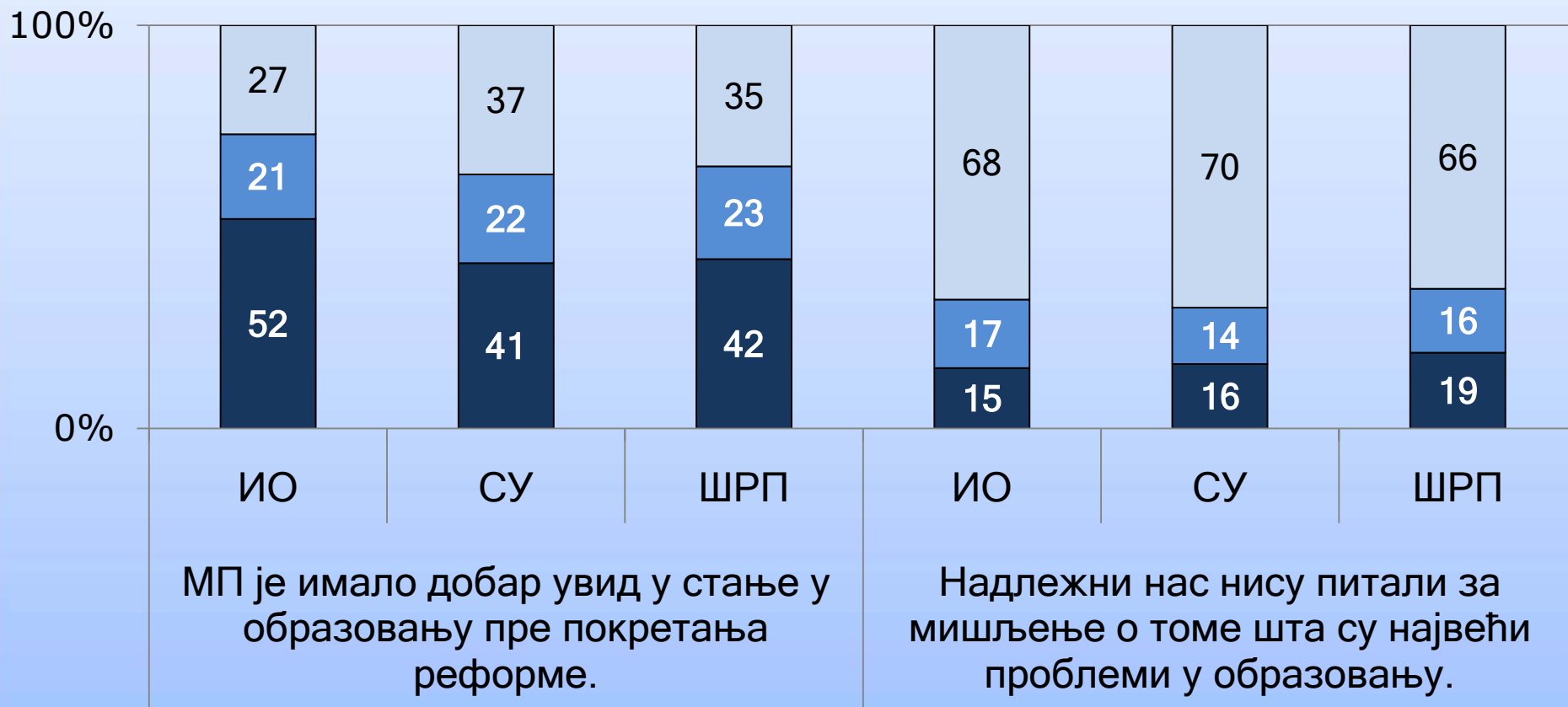

Како су стваране и
покретане образовне
реформе?

"Нисмо били питани о томе шта треба мењати у нашем образовању"

■ Не слажем се ■ Нити се слажем, нити се не слажем □ Слажем се

“Проблеми који су решавани реформама нису најбитнији проблеми нашег школства”

■ Не слажем се ■ Нити се слажем, нити се не слажем □ Слажем се

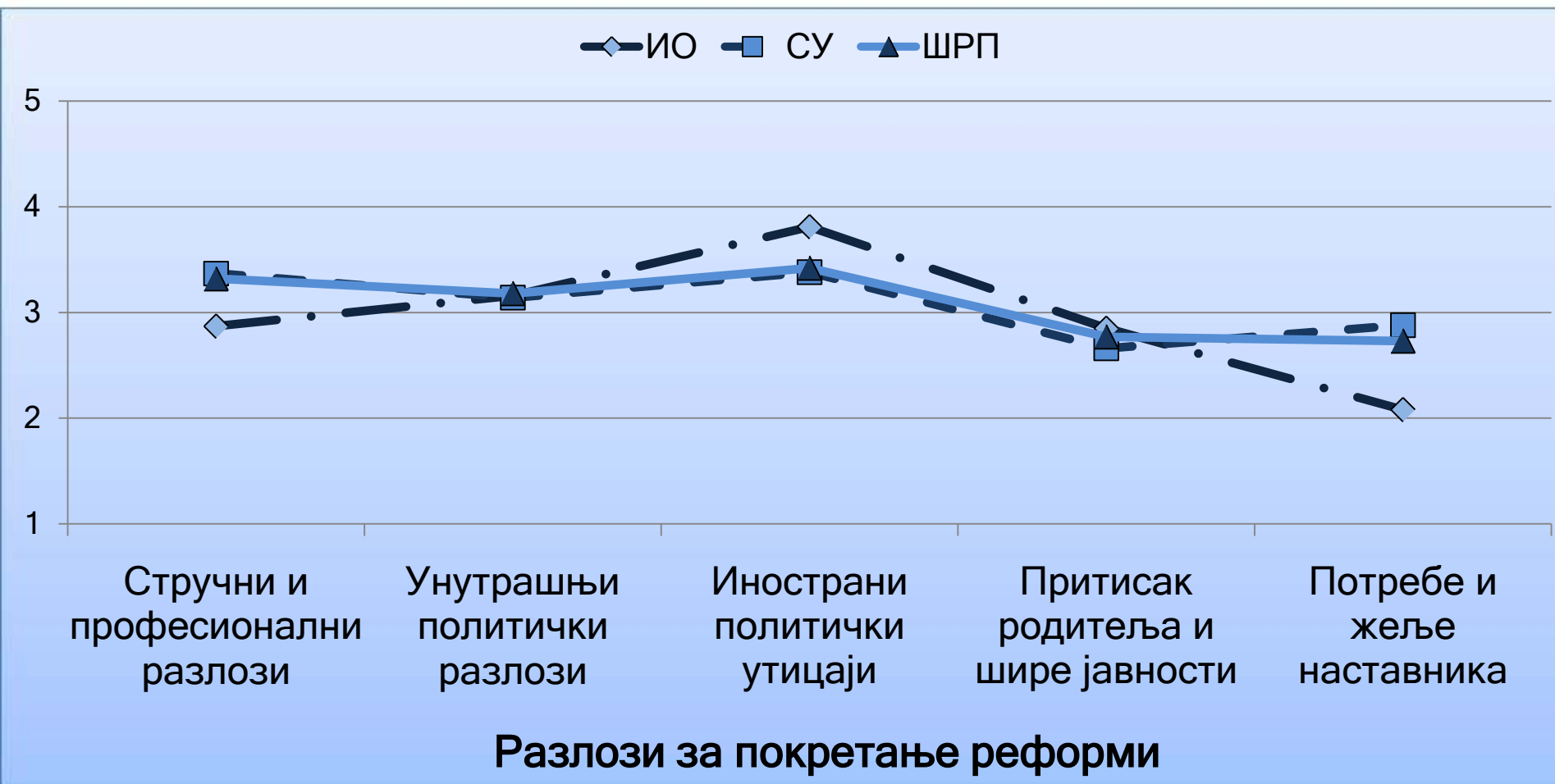
100%

0%

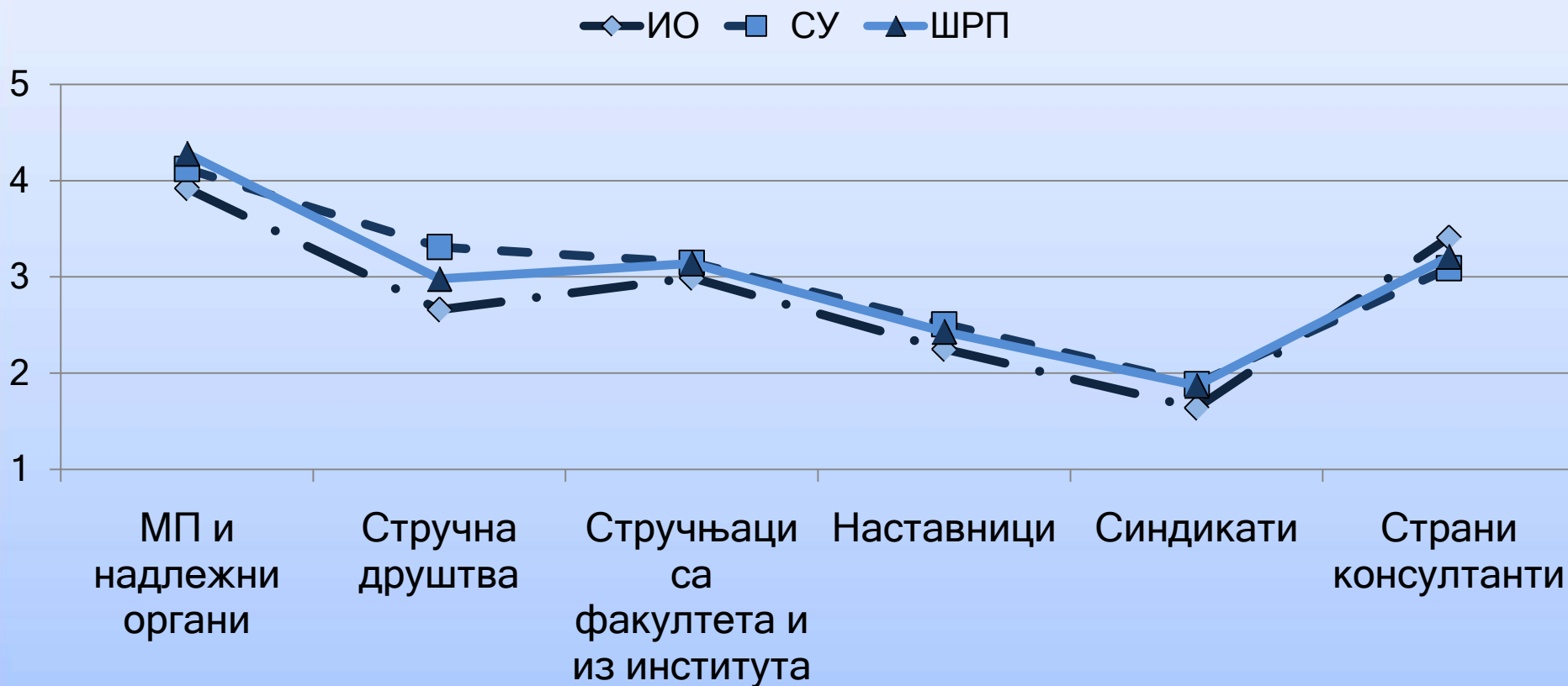

Овај проблем је један од најбитнијих проблема нашег образовног система.

Реформе су покренуте из политичких, али и стручних разлога

Ко је креирао наше образовне реформе?

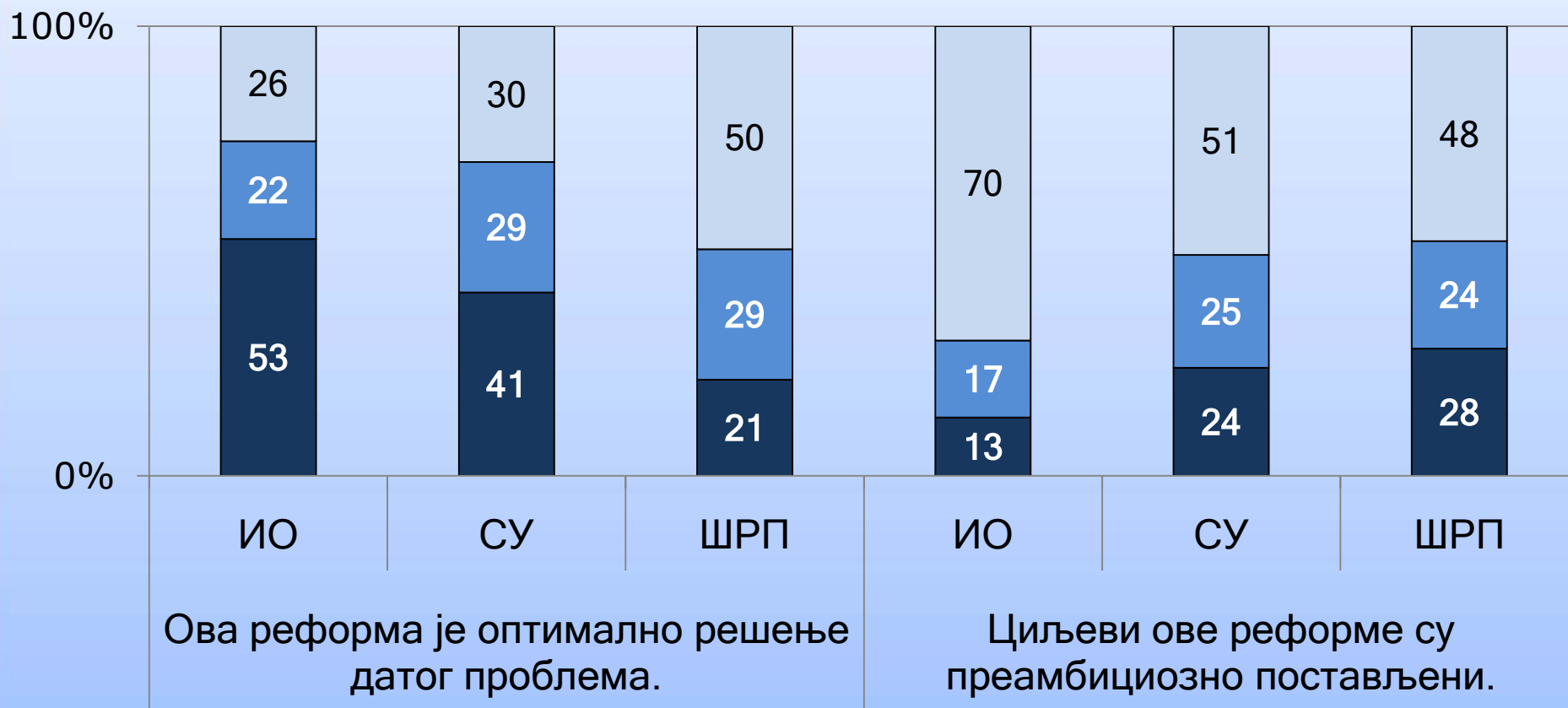

Ко је учествовао у креирању реформи?

"Покренуте реформе нису најбоља решења постојећих проблема"

■ Не слажем се ■ Нити се слажем, нити се не слажем □ Слажем се

РЕЗУЛТАТИ

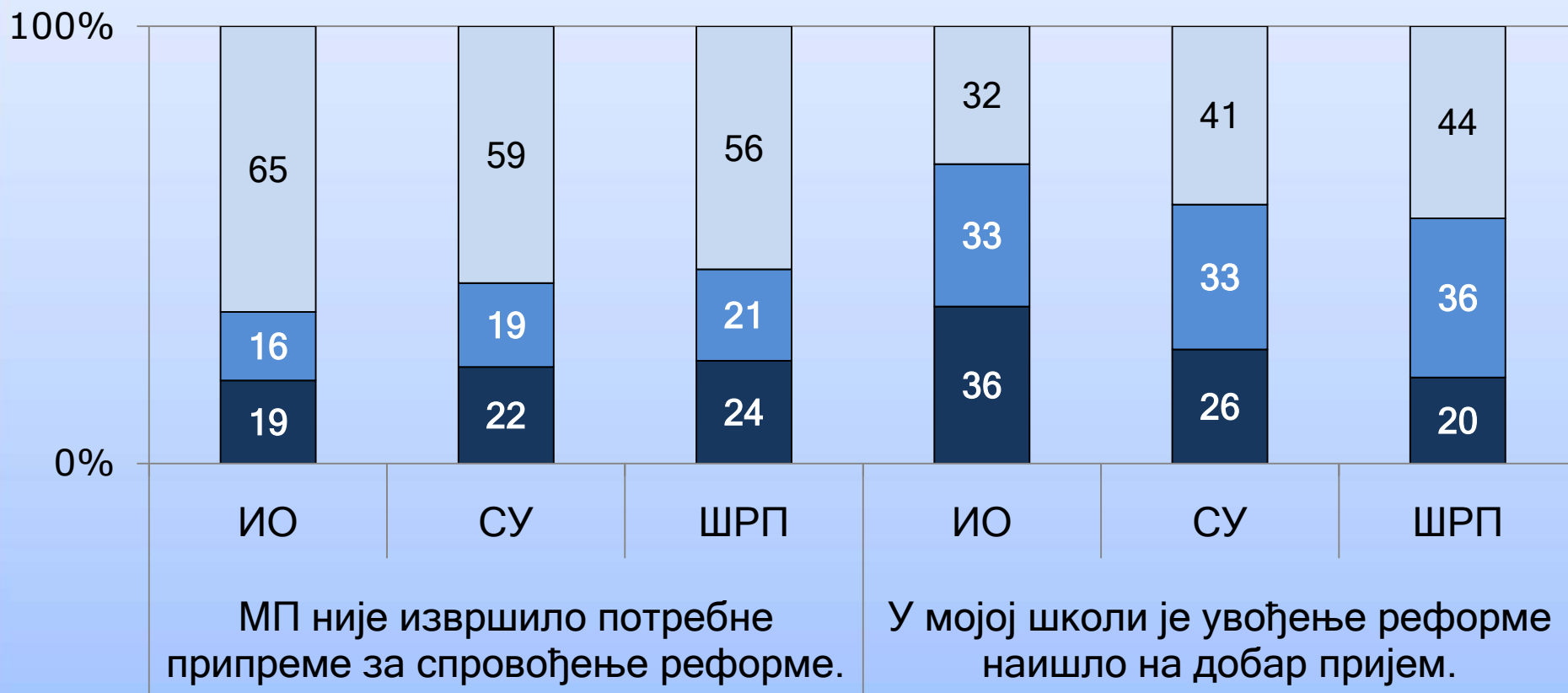

Како су припремане и
спровођене образовне
реформе?

"Министарство просвете није извршило потребне припреме за покренуте реформе"

■ Не слажем се ■ Нити се слажем, нити се не слажем □ Слажем се

Исти механизми су коришћени за спровођење различитих реформи

У којој мери надлежне институције користе следеће механизме да би омогућиле спровођење реформи у пракси?

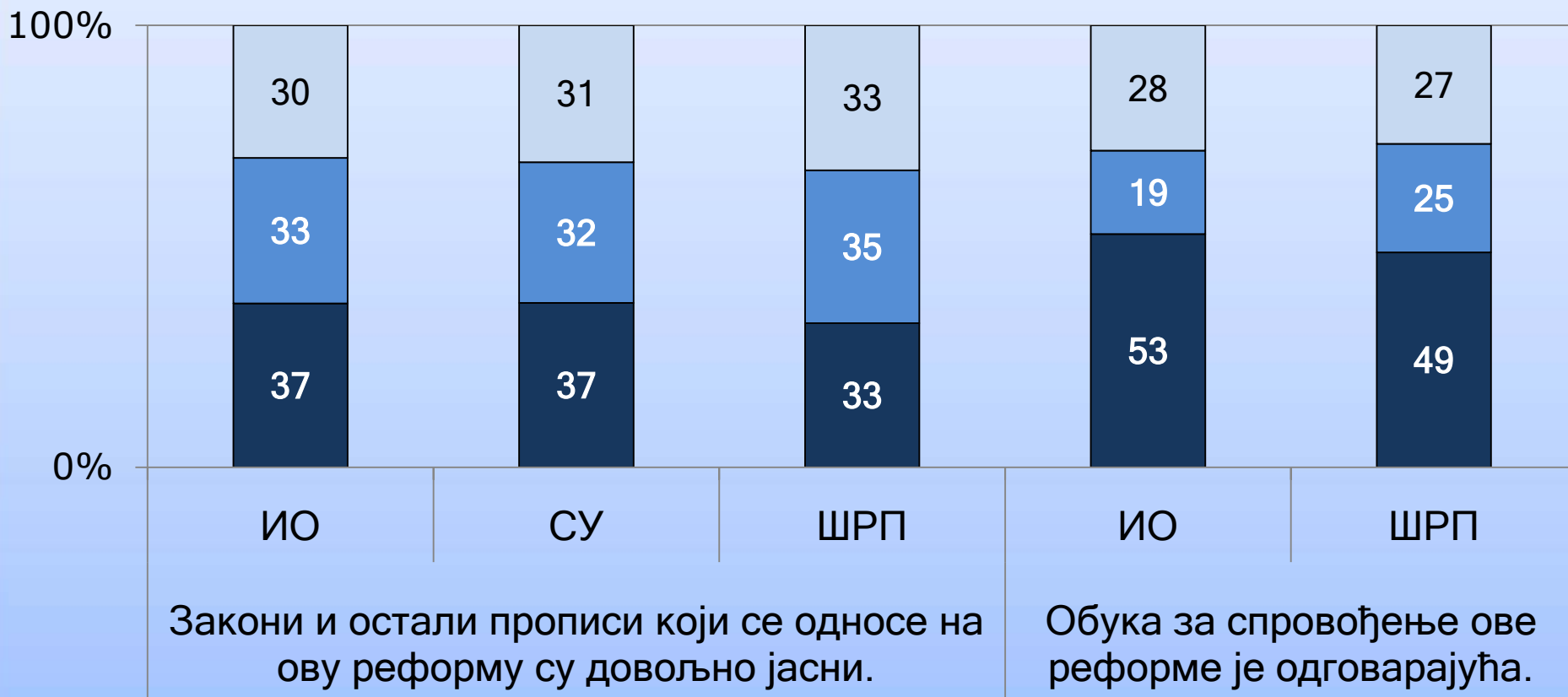
—◇— ИО —■— СУ —▲— ШРП

Обучавање наставника за спровођење реформи је могло бити знатно боље, а закони и прописи јаснији

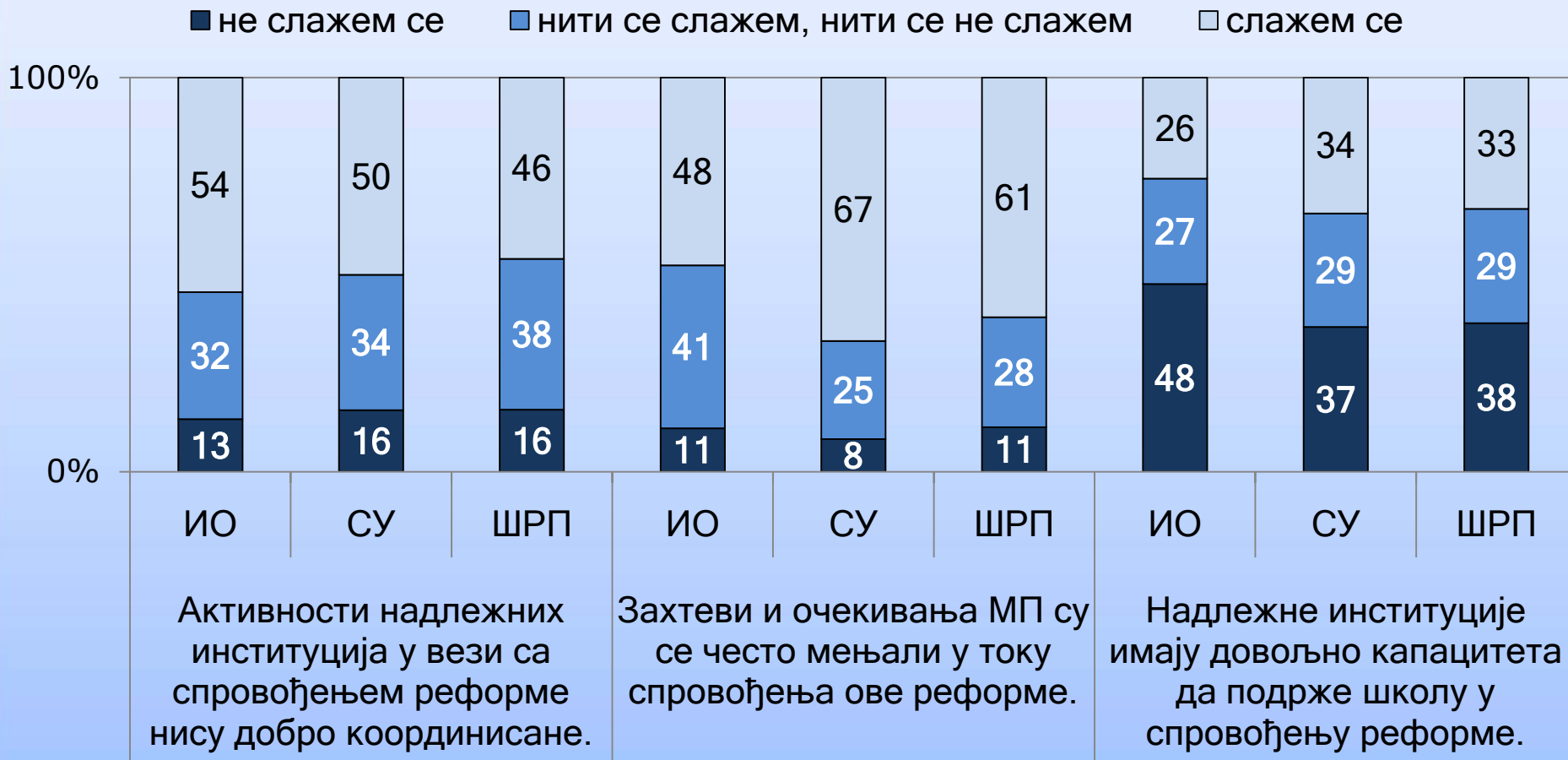
■ не слажем се ■ нити се слажем, нити се не слажем □ слажем се

Успостављање система одговорности за сопствени рад би допринело бољем спровођењу реформи

Организациона подршка реформама није адекватна

РЕЗУЛТАТИ

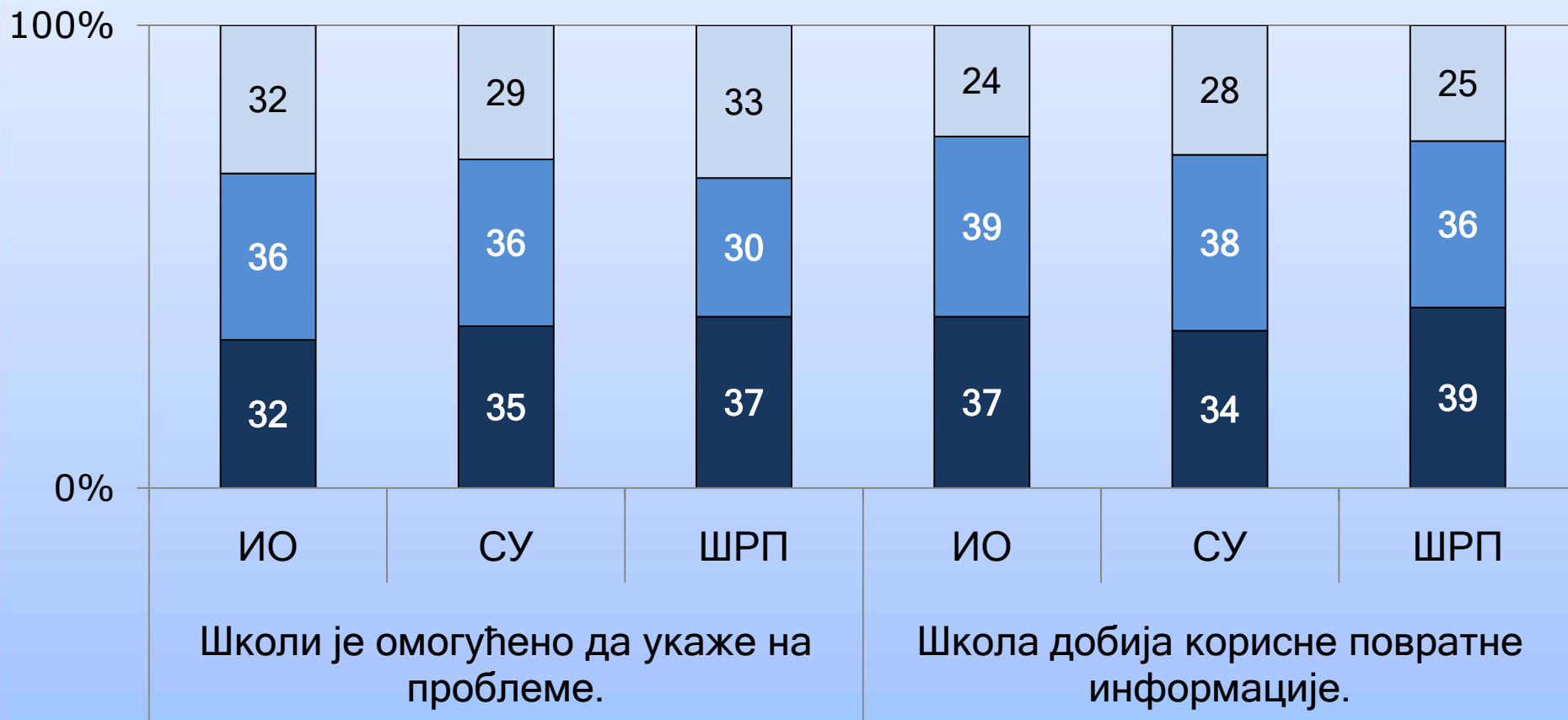

Колико су успешне
реформе?

Комуникација надлежних институција са школама није била довољно продуктивна

■ Не слажем се ■ Нити се слажем, нити се не слажем □ Слажем се

"Реформе су без правих резултата, али представљају солидну основу за будућност"

■ Не слажем се ■ Нити се слажем, нити се не слажем □ Слажем се

РЕЗУЛТАТИ

**У каквом се контексту
одигравају реформе?**

Просветни радници су незадовољни односом државе према образовању

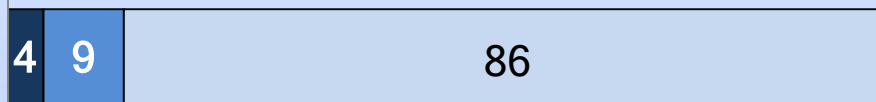

■ Не слажем се ■ Нити се слажем, нити се не слажем □ Слажем се

Промена министра = дисконтинуитет у реформама

Издавања за просвету нису довољна.

Образовање је на маргини државних приоритета.

0%

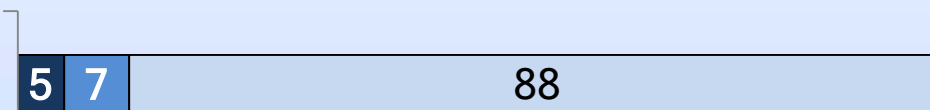
100%

“У функционисању и организацији образовног система постоји много проблема”

■ Не слажем се ■ Нити се слажем, нити се не слажем □ Слажем се

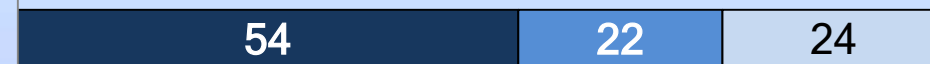
Административни захтеви одузимају превише времена.

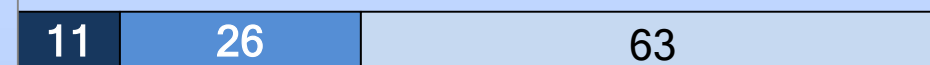
Недовољно се награђује труд и квалитетан рад.

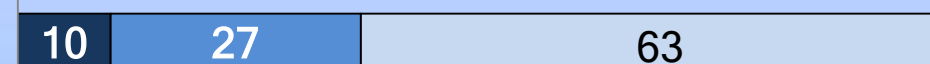
Плате су прихватљиве.

Проблем је лоша организација система.

Проблем је истовремено покретање више реформи.

0%

100%

“Моја школа је организовано, стимулативно и ангажовано радно окружење”

■ Не слажем се ■ Нити се слажем, нити се не слажем □ Слажем се

У школи влада апатија.

69

20

11

Моја школа пружа подршку наставницима.

9

20

71

Моја школа је организована и ефикасна.

9

21

70

0%

100%

Највећи број просветних радника задовољан је својим послом и отворен за промене

■ Не слажем се ■ Нити се слажем, нити се не слажем □ Слажем се

Закључци и препоруке

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ - Одговори на истраживачка питања

1. Просветни радници ниједну фазу образовних политика нису оценили као позитивну.
2. Стварању, спровођењу и вредновању образовних политика се, судећи по одговорима просветних радника, приступа по сличном обрасцу, без обзира на сам садржај реформи.
3. Запослени у школама виде друштвени и образовни контекст у ком се реформе одвијају као доста неповољан, са системским проблемима, али показују и дозу оптимизма.

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ - Стварање образовних политика

- **Закључци:**

- Не постоји довољно слагања око дефинисања проблема.
- Реформе су доживљене као да долазе са стране.
- Делује да практична искуства и знања просветних радника нису довољно узета у обзир.

- **Препорука:**

- Потребно је да креирање реформи буде што партиципативнији процес.

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ - Спровођење образовних политика

• Закључци:

- Просветни радници мисле да реформе нису адекватно припремљене.
- Механизми за спровођење нису диференцирано примењени на различите реформе.
- Систем награђивања и санкционисања, умрежавање са колегама и школама и округли столови нису у великој мери коришћени код нас.
- Запослени у школама сматрају да недостаје организациона и функционална подршка реформама.

• Препоруке:

- Механизмима за спровођење реформи треба посветити више пажње.
- Потребно је увести принцип одговорности за сопствени рад.

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ - Вредновање образовних политика

- **Закључци:**

- По мишљењу просветних радника, комуникација о спровођењу и ефектима реформи није довољно ефикасна и продуктивна.
- Реформе нису виђене као успешне, али се ипак препознаје њихов потенцијал.

- **Препорука:**

- Треба побољшати систем комуникација и пружања повратних информација да би се ефикасно реаговало на лоше аспекте реформи.

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ - Инклузивно образовање

- **Закључак:**

- Реформа инклузивног образовања је негативније оцењена у односу на друге две реформе.

- **Препорука:**

- Увођење инклузивног образовања потребно је значајније подржати.

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ - Контекст

- **Закључци:**

- Просветни радници су незадовољни односом државе и друштва према образовању.
- Постоје многобројне системске препреке.
- Међутим, просветни радници су задовољни својим школама и послом, а и спремни су за даље учешће у реформама.

- **Препоруке:**

- Решавање функционалних и организационих проблема образовног система требало би да буде приоритет.
- Потребно је неговати и подржавати спремност за промене.

ПРЕДСТАВЕ О ОБРАЗОВНИМ ПРОМЕНАМА У СРБИЈИ (ПОПС 2)

Рефлексије о прошлости, визије будућности

Дејан Станковић, Јелена Теодоровић, Ивана Ђерић,
Бојана Бодрожа, Владета Милин и Николета Гутвајн

**Институт за педагошка истраживања
Београд**